

The Performance of Duties of the Village Committee in Phon Phisai District, Nong Khai Province.

Ketkaew Changlek ^{1*} and Kosol sodongsong ²

^{1,2} Pitchayabundit College.

* Corresponding author. E-mail: KetkaewCh05@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1. To study the performance of village committees in Phon Phisai District, Nong Khai Province, 2. To compare the performance of village committees in Phon Phisai District, Nong Khai Province, classified by personal characteristics, and 3. To propose guidelines for the performance of village committees in Phon Phisai District, Nong Khai Province. This study employed both quantitative and qualitative research methods. The sample size was determined from a population of 2,226 village committee members using Taro Yamane's formula, resulting in a sample of 339 participants. Data was collected using questionnaires with content validity ranging from 0.66 to 1.00 and reliability of .948. Data analysis employed descriptive statistics including percentage, mean, and standard deviation for general sample information. Inferential statistics, including t-test and F-test, were used to compare the performance of village committees in Phon Phisai District, Nong Khai Province, classified by gender, age, education level, and occupation. The research findings revealed that: 1. The overall performance of village committees in Phon Phisai District, Nong Khai Province was at a high level. When considering individual aspects, the highest mean score was in economic promotion, followed by administration, while law enforcement and peacekeeping had the lowest mean score. 2. Comparing the performance of village committees with different personal characteristics showed that, overall, committee members of different genders and ages did not demonstrate significant differences in their performance. However, committee members with different education levels and occupations showed statistically significant differences in their performance at the .05 level. 3. Recommendations for improving village committee performance include: increasing communication channels for the public, ensuring comprehensive and fair law enforcement, and placing greater emphasis on the roles of students and youth in the community.

Keywords: Performing duties, village committee, Nong Khai Province.

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย

เกตุแก้ว ข่างเหล็ก^{1*} และ โกศล สอดส่อง²

^{1,2} วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

* Corresponding author. E-mail: KetkaewCh05@gmail.com

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย 2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล และ 3. เพื่อเสนอแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 2,226 คน โดยใช้สูตรของทาร์ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 339 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.66 - 1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .948 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมานได้แก่ t-test และ F-test สำหรับเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคายที่จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า 1. การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ รองลงมา คือ ด้านอำนวยการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย 2. การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีเพศและอายุต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีระดับการศึกษาและอาชีพต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ข้อเสนอแนะทางการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ควรเพิ่มช่องทางการติดต่อให้แก่ประชาชนมากขึ้น ควรมีการบังคับใช้กฎหมายทั่วถึงและเป็นธรรม และควรให้ความสำคัญกับบทบาทนักเรียนและเยาวชนในชุมชนให้มากกว่านี้

คำสำคัญ: การปฏิบัติหน้าที่, คณะกรรมการหมู่บ้าน, จังหวัดหนองคาย

© 2026 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การพัฒนาประเทศในยุคปัจจุบันมุ่งเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งจากฐานรากของสังคม โดยเฉพาะ “ชุมชน” ซึ่งถือเป็นหน่วยพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการชุมชนให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยกลไกที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างภาครัฐกับประชาชนในพื้นที่ได้อย่างใกล้ชิด หนึ่งในกลไกสำคัญดังกล่าวคือ “คณะกรรมการหมู่บ้าน” ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการเป็นตัวแทนของประชาชนในการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหา และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นกลไกสำคัญที่เกิดขึ้นภายใต้แนวคิดการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม เช่น ปัญหายาเสพติด อาชญากรรม และความขัดแย้งในชุมชน ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านจะต้องเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายและนโยบายของรัฐ รวมทั้งต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

จากการศึกษาของ รุชชตะ เทปายากุล และ วงศ์สืวชาติ ชูณู (2068) พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของคณะกรรมการหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญ โดยคณะกรรมการที่มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส และมีความรับผิดชอบจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในชุมชนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การเสริมสร้างจริยธรรมในการปฏิบัติงานจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการในระดับหมู่บ้าน ในทำนองเดียวกัน การศึกษาของ สุวรรณ สุโน และ ชาญยุทธ หาญชนะ (2565) เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนในหลายด้าน แต่ยังคงมีข้อจำกัดในเรื่องของความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในบางพื้นที่ ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานบางด้านยังไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ การศึกษาของ สมหมาย วงษ์อุดม และ พิชัย รัฐหมื่นด้วง (2564) ที่ศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้แก่ การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ การมีภาวะผู้นำของคณะกรรมการ และความร่วมมือของประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ขณะเดียวกัน การศึกษาของ ดนัย ลามคำ, ทินวุฒิ ท้าวเนา และ วนิดศักดิ์ ภูดีทิพย์ (2567) ได้ศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านมีการปฏิบัติหน้าที่ในระดับที่ค่อนข้างดี โดยเฉพาะในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ามีข้อจำกัดในด้านทรัพยากรและงบประมาณ รวมถึงการขาดการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง นพพล อาษา และ พรนอมพัทธ์ สมิตานันท์ (2564) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยเน้นการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาเสียดัดในระดับหมู่บ้าน ซึ่งพบว่าตัวชี้วัดที่ชัดเจนจะช่วยให้การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ

นอกจากนี้ วีระยุทธ ดำแก้ว (2529) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการพัฒนาเศรษฐกิจในอำเภอสหัส จังหวัดนครราชสีมา พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจในชุมชน เช่น การสนับสนุนอาชีพ การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ และการส่งเสริมการออม ซึ่งมีส่วนช่วยในการยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาชุมชนในหลายมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านยังคงเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น ข้อจำกัดด้านทรัพยากร การขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ การขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ยังไม่เพียงพอ สำหรับอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจแบบกึ่งชนบท การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาความยากจน การส่งเสริมอาชีพ และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน อย่างไรก็ตาม จากการสังเกตเบื้องต้น พบว่าการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่ดังกล่าวยังมีความแตกต่างกันในแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น ความพร้อมของบุคลากร การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ดังนั้น การศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อทำความเข้าใจถึงสถานการณ์ปัจจุบันของการปฏิบัติงาน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและมาตรการในการส่งเสริมบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง อีกทั้งยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน เพื่อยกระดับการพัฒนาชุมชนในระดับประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอ โพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านละ 14 คน จำนวน 11 ตำบล 159 หมู่บ้าน รวม 2,226 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้แก่คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ในพื้นที่อำเภอ โพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย จำนวน 339 คน โดยวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แนวคิดการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแบบสอบถามครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ลักษณะบุคคล เพื่อสอบถามข้อมูลทั่วไป เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ เป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิร์ต (Likert)

ตอนที่ 3 แบบข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อสอบถามแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย

3. สมมติฐานการวิจัย

- 3.1 คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีเพศต่างกันมีระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน แตกต่างกัน
- 3.2 คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีอายุต่างกันมีระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน แตกต่างกัน
- 3.3 คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน แตกต่างกัน
- 3.4 คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีอาชีพต่างกันมีระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน แตกต่างกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้กำหนดพื้นที่กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย จำนวน 339 คน ผู้ศึกษาทำการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองและชี้แจงทำความเข้าใจให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบลักษณะของแบบสอบถาม และตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามตลอดระยะเวลาการทำงาน ผู้ศึกษาได้กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามภาคสนามเป็นเวลา 30 วัน ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2567 ถึงวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2567

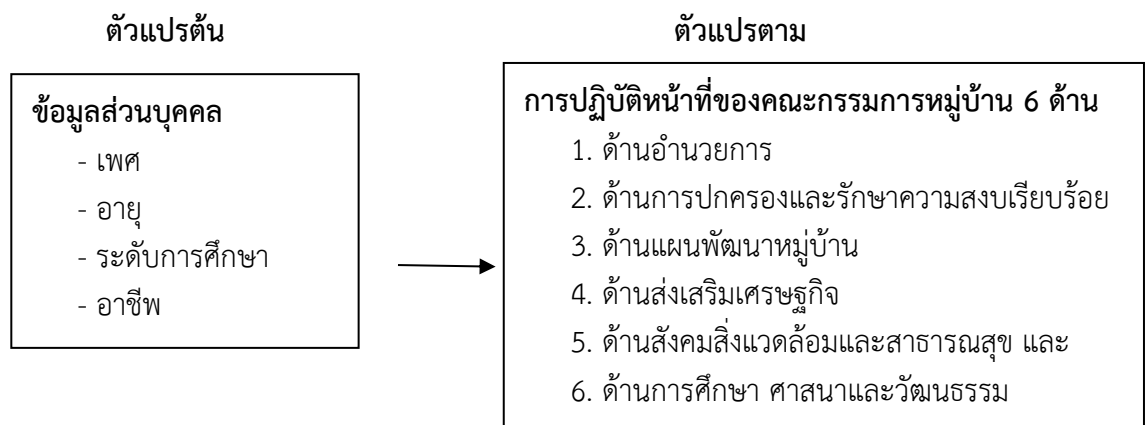
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตาราง วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard Deviation : S.D) ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน จำแนกตามเพศ โดยทดสอบค่าทีแบบอิสระ (T-test For Independent Samples) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยใช้

สถิติ F-test (One – way Anova) โดยการทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป และหากพบว่ามีค่าความแตกต่างเกิดขึ้นผู้ศึกษาต้องทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดจากหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านตาม พระราชบัญญัติลักษณะท้องที่ลักษณะปกครองท้องที่ 2457 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่13) พ.ศ.2559 มี 6 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านอำนวยการ 2. ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย 3. ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน 4.ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ 5. ด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข และ 6. ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมรายด้าน

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน	ระดับการปฏิบัติหน้าที่		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านอำนวยการ	4.44	0.49	มาก
2. ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย	4.30	0.50	มาก
3. ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน	4.37	0.52	มาก
4. ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ	4.48	0.50	มาก
5. ด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข	4.34	0.53	มาก
6. ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	4.38	0.54	มาก
รวม	4.38	0.47	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.50) รองลงมา คือ ด้านอำนวยการ ($\bar{X} = 4.44$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ($\bar{X} = 4.30$)

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

2.1 การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ปฏิบัติตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2 การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ปฏิบัติตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.3 การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอำนวยการ ด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุขและด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4 การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอำนวยการ ด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุขและด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านส่งเสริมเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอ แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ให้ดียิ่งขึ้น

3.1 ควรเพิ่มช่องทางการติดต่อให้แก่ประชาชนมากขึ้น เช่นเพิ่ม Facebook Line ติดต่อกับกรณีฉุกเฉินได้ตลอด 24 ชั่วโมง

3.2 ควรมีการบังคับใช้กฎหมายทั่วถึงและเป็นธรรม สร้างวินัยทางสังคม สร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แก้ไขปัญหาการว่างงาน แก้ไขปัญหาอาชญากรรม ลดอาชญากรรมเด็ก และเยาวชนในกลุ่มเสี่ยง

3.3 การจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ควรได้รับการทบทวนกระบวนการในการทำงานเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยเน้นย้ำแนวความคิดพื้นฐานการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วม

3.4 ควรมีการจัดตั้งศูนย์บริหารการตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยและพัฒนาการเชื่อมโยงการตลาด

3.5 การจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลการให้เหมาะสมรองรับการลดการเผาขยะที่ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศให้ถูกต้องตามหลักสุขภาพ

3.6 ควรมีการให้ความสำคัญกับบทบาทนักเรียนและเยาวชนในชุมชนให้มากกว่านี้

อภิปรายผล

1. การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ รองลงมา คือ ด้านอำนวยการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการหมู่บ้านมีประสิทธิภาพในการทำงาน และมีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ สะท้อนถึงความสามารถในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาในชุมชนได้เป็นอย่างดี รวมทั้งคณะกรรมการหมู่บ้านมีความรับผิดชอบหน้าที่และบทบาทของตนอย่างเต็มที่ ทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ และมีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดกับชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพสูง สอดคล้องกับ นิลบล กิตติพงษ์ และ ชาญยุทธ หาญชนะ (2564) ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สมหมาย วงษ์อุดม และ พิชัยรัฐ หมั่นด้วง (2564)

ทำการศึกษาเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพูจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ สุวรรณ สุโน และ ชาญยุทธ หาญชนะ (2565) ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความเท่าเทียมกันทางบทบาทและความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ระหว่างเพศชายและหญิง ความสามารถในการทำงานขึ้นอยู่กับคุณสมบัติส่วนตัว ทักษะ และประสบการณ์มากกว่าเพศ ซึ่งสอดคล้องกับ นิลบล กิตติพะวงษ์ และ ชาญยุทธ หาญชนะ (2564) ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามเพศ พบว่า เพศต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาดไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ สมหมาย วงษ์อุดม และ พิชัยรัฐ หมั่นด้วง (2564) ทำการศึกษาเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพูจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า เพศต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอสีชมพูไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการทุกช่วงอายุมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ที่ใกล้เคียงกัน และแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและความรับผิดชอบไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุ ซึ่งสอดคล้องกับ สุวรรณ สุโน และ ชาญยุทธ หาญชนะ (2565) ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า อายุต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ นิลบล กิตติพะวงษ์ และ ชาญยุทธ หาญชนะ (2564) ทำการศึกษาเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามอายุ พบว่า อายุต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาดไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ระดับการศึกษาอาจส่งผลต่อความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และวิธีการแก้ปัญหาชุมชน กรรมการที่มีการศึกษาสูงอาจมีความสามารถในการเข้าถึงและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดีกว่า สอดคล้องกับ ดนัย ลามคำ (2566) ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทคณะกรรมการหมู่บ้านส่งผลต่อการบริหารความขัดแย้งในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษามีความแตกต่างกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคูจังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 และสอดคล้องกับ พีรภพ สอนถึง และสุป็น สมสาร (2565) ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อาชีพที่ต่างกันนำมาซึ่งประสบการณ์และทักษะที่หลากหลาย ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ และเครือข่ายทางอาชีพมีส่วนสำคัญในการประสานงานและพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับ สุวรรณ สุโน และ ชาญยุทธ หาญชนะ (2565) ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอเจริญศิลป์ที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

1. การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ รองลงมา คือ ด้านอำนวยการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย

2. การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีเพศและอายุต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีระดับการศึกษาและอาชีพต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ควรเพิ่มช่องทางการติดต่อให้แก่ประชาชนมากขึ้น ควรมีการบังคับใช้กฎหมายทั่วถึงและเป็นธรรม และควรมีการให้ความสำคัญกับบทบาทนักเรียนและเยาวชนในชุมชนให้มากกว่านี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 คณะกรรมการหมู่บ้านควรชี้แจงรายละเอียดในที่ประชุมประจำเดือนเพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านทุกครั้ง

1.2 ควรมีการบังคับใช้กฎหมายทั่วถึงและเป็นธรรม สร้างวินัยทางสังคม สร้างความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน แก้ไขปัญหาการว่างงาน แก้ไขปัญหายาเสพติด ตลอดจนแก้ไขปัญหาลูกและ เยาวชนในกลุ่มเสี่ยง

1.3 ในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนควรได้รับการทบทวนกระบวนการในการทำงาน เพื่อให้ สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

1.4 ควรส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) จากสินค้าบริการ และการท่องเที่ยว ตลอดจนสนับสนุนบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีทักษะทางศิลปะในการ สร้างสรรค์งานที่มีคุณค่า การ ใช้อ็องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าในชุมชน

1.5 ควรจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลการให้เหมาะสมรองรับการลดการเผาขยะที่ทำให้เกิด มลพิษทางอากาศให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

1.6 ควรมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเพิ่มโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพทั้งในและนอกระบบและตามอัธยาศัยในชุมชนให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคายในแต่ละตำบล

เอกสารอ้างอิง

นิลบล กิตติพงษ์ และ ชาญยุทธ หาญชนะ. (2564). การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ . Journal of Roi Kaensarn Academi, 6(8), 220–232.

ดนัย ลามคำ, ทินวุฒิ ท้าวเนา และ วณิชศักดิ์ ภูติพิทย. (2567). การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 3(2), 60–74.

- दन्य लामका. (2566). การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทคณะกรรมการหมู่บ้านส่งผลต่อการบริหาร ความขัดแย้งในเขตตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 1(5), 14-28.
- ธีระชาติ บุญปิ่น และ จิรวัดน์ เมธาสุทธิรัตน์. (2566). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ต๋อน อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่. *Journal of Public Policy and Public Affairs*, 2, 22–37.
- นพพล อาชา และ พรนอมพัทธ์ สมิตานันท์. (2564). การพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อเอาชนะปัญหาหาเสพติดในระดับหมู่บ้าน. *Local Administration Journal*, 14(3), 251–268.
- รุจชุตะ เทปายากุล และ วงศ์สิริชาติ ชูญ . (2068). พฤติกรรมเชิงจริยธรรมและผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา. *Parichart Journal*, 38(4).
- รภาพ สอนถึง และสุปิ่น สมสาร. (2565). การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพิษณุพนธ์).
- วีระยุทธ คำแก้ว. (2529). บทบาทคณะกรรมการหมู่บ้านในการพัฒนาเศรษฐกิจ อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฌ์บัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).
- สมหมาย วงษ์อุดม และ พิชัยรัฐ หมั่นด้วง. (2564). การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสิชล จังหวัดขอนแก่น. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(8), 194–204.
- สุวรรณ สุโน และ ชาญยุทธ หาญชนะ. (2565). การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(5), 387–398.
- Yamane, Taro. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*, (2nd ed.). New York: Harper and Row.